

به نام خدا

دانش زبانی و ادبی درس ۷

۱- کبوتر بچه‌ای با شوق پرواز به جرئت کرد روزی بال و پر باز

آرایه های ادبی

قافیه : پرواز و باز

مراعات نظیر : کبوتر، پرواز، بال و پر

دانش زبانی

تعداد جمله : ۱ فعل باز کرد

۲- پرید از شاخکی بر شاخساری گذشت از بامکی بر جو کناری

آرایه های ادبی

مراعات نظیر و تضاد : شاخک و شاخساری

قافیه : شاخساری و کناری

دانش زبانی

تعداد جمله : ۲ فعل افعال : پرید و گذشت

ک در بامک "ک" تصغیر می باشد و معنی کوچک می دهد.

۳- نمودش بس که دور آن راه نزدیک شدش گیتی به پیش چشم، تاریک

آرایه های ادبی

تضاد : دور، نزدیک گیتی پیش چشم تاریک شدن: کنایه از ناراحتی بسیار

قافیه : نزدیک، تاریک

دانش زبانی

بیت ۲ جمله است و فعل آن نمود و شد می باشد. جای درست ضمیر "ش" در مصرع دوم بعد از کلمه‌ی چشم می باشد.

۴- ز وحشت، سُست شد بر جای، ناگاه
ز رنج خستگی درماند در راه

آرایه های ادبی

درماند : کنایه از ناتوان شد

ناگاه/راه : واژه های قافیه

دانش زبانی

بیت ۲ جمله است و افعال آن "شد" و "درماند" می باشد.

۵- فتاد از پای، کرد از عجز فریاد
ز شاخی مادرش آواز در داد

آرایه های ادبی

فتاد از پای : کنایه از ناتوان شدن

موقوف المعانی با بیت بعد

دانش زبانی

بیت ۲ جمله است و افعال آن "فتاد" و "آواز درداد" می باشد.

۶- تو را پرواز بس زود است و دشوار
ز نو کاران که خواهد کار بسیار

واژه های قافیه: دشوار و بسیار

آرایه ندارد .

دانش زبانی

بیت ۳ جمله است و افعال آن "است" و فعل پنهان "است" بعد از کلمه ی دشواری می باشد و فعل سوم آن "خواهد" می باشد.

"را" در این مصرع به معنی "برای" می باشد .

۷- هنوزت نیست پای برزن و بام هنوزت نوبت خواب است و آرام

آرایه های ادبی

تضاد: بین فعل است و نیست

پای بام و برزن نداشتن : کنایه از ناتوانی در انجام کاری

دانش زبانی

بیت ۳ جمله است و افعال آن "نیست" و فعل "است" بعد از کلمه ی خواب می باشد و فعل سوم آن فعل حذف شده "است" می باشد.

۸- تو را توشِ هنر می باید اندوخت حدیث زندگی می باید آموخت

آرایه های ادبی

توشِ هنر: هنر به «توشه» تشبیه شده است

حدیث زندگی: زندگی به حدیث تشبیه شده است

دانش زبانی

بیت دو جمله است و افعال آن "می باید اندوخت" و "می باید آموخت" می باشد.

۹- ببايد هر دو پا محکم نهادن از آن پس فکر برپای ایستادن

نهادن و ایستادن: قافیه جناس ناقص بین "پا" و "پای"

دانش زبانی

بیت دوجمله است و افعال آن "نهادن و ایستادن" می باشد.

۱۰- من اینجا چون نگهبانم تو چون گنج تو را آسودگی باید مرا رنج

آرایه های ادبی

تضاد :آسودگی و رنج

در مصراع اول، دو تشبیه به کار رفته است:نگهبان و گنج

دانش زبانی

بیت ۴جمله است و افعال آن " هستم در نگهبانم و فعل پنهان "هستی" بعد از کلمه ی گنج " و فع پنهان "باشد"

بعد از باید و دوباره فعل پنهان "باشد" بعد از کلمه ی رنج می باشد.

را در این مصرع در معنی " برای" می باشد.

۱۱- مرا در دامها بسیار بستند ز بالم کودکان پرها شکستند

قافیه :بستند و شکستند. آرایه ندارد.

دانش زبانی

بیت دوجمله است و افعال آن " بستند و شکستند" می باشد.

۱۲- گه از دیوار سنگ آمد، گه از در گهم سر پنجه خونین شد، گهی سر

قافیه :در، سر

آرایه : بین "در" و "سر" جناس ناقص وجود دارد .

دانش زبانی

بیت ۴جمله است و افعال آن ۱-"آمد" و ۲-فعل پنهان "آمد" بعد از کلمه ی "در" در مصرع اول می باشد و در

مصرع دوم نیز ۳- فعل "شد" و ۴- فعل پنهان "شد" بعد از واژه ی "سر" " می باشد.

۱۳- نگشت آسایشم یک لحظه دمساز گهی از گربه ترسیدم گه از باز

قافیه : دمساز و باز آرایه : جناس ناقص بین واژه های از- باز

دانش زبانی

بیت ۳ جمله است و افعال آن " نگشت و ترسیدم و فعل پنهان " ترسیدم بعد از کلمه ی باز " می باشد.

۱۴- هجوم فتنه های آسمانی مرا آموخت علم زندگانی

قافیه : آسمانی و زندگانی

آرایه های ادبی :

آرایه تشخیص : هجوم فتنه های آسمانی علم زندگانی : تشبیه علم به زندگی

دانش زبانی

بیت ۱ جمله است و فعل آن " آموخت " می باشد.

کلمه ی مرا در معنی به من می باشد .

۱۵- نگرود شاخک بی بُن، برومند ز تو سعی و عمل باید، ز من پند

قافیه : برومند و پند آرایه : ندارد

دانش زبانی :

افعال این بیت عبارت است از: ۱- نگرود ۲- فعل پنهان "باشد" بعد از واژه ی "باید"

۳- فعل پنهان "باشد" بعد از واژه ی "پند"

موفق باشید